

NƯỚC

MỘT THỬ THÁCH TO LỚN ĐỐI VỚI NHÂN LOẠI

Tiến sĩ Võ Thanh Liêm

*'Quân bất kiến Hoàng Hà chi thủy,
Thiên thượng lai bồn lưu đảo hải
bất phục hồi'*

Cổ thi Trung Hoa

I. Sông dài cá lội biệt tăm

Trong khi sa mạc ngày một lan rộng, sông ngòi mạch nước trở nên khô cạn tại nhiều nơi; ở những nơi khác, làng mạc, thành phố đang đắm chìm trong lũ lụt. Nhu cầu trị thủy sẽ là một thử thách to lớn đối với nhân loại trong thế kỷ 21.

Đầu năm 2000 một người bạn vừa đi Trung Quốc về. Bất chợt tôi hỏi anh: 'Anh có thấy sông Hoàng Hà?'. Anh ấy đáp: 'Đất Bắc Kinh toàn cát, còn sông Hoàng Hà đã cạn từ lâu!'. Từ thượng cổ sông Hoàng Hà được người Hán xem như cái nôi của nền văn minh Trung Hoa. Ngày nay nước sông Hoàng Hà được dùng để cung cấp cho 9 triệu hectares đất canh nông, nuôi dưỡng một hơn số hơn 250 triệu người. Từ hơn mười năm nay giòng sông này đã thôi không chảy ra biển nữa. Năm 1997, hạ lưu của giòng sông này không còn nước và khô cạn liên tiếp trong 226 ngày suốt 400 dặm tới tận biển.

Những giòng sông lớn khác của châu Á ngày nay cùng chung số phận với Hoàng Hà gồm có sông Indus và Ganges của Nam Á, sông Anue Darya và Syr Darya chảy ra biển hồ Aral sea thuộc Liên Xô cũ. Tình trạng biển hồ Aral là một thảm trạng to lớn do chánh sách tàn phá môi sinh của chính quyền

Liên Xô. Người Nga trong suốt 40 năm qua đã dẫn nước hai giòng sông đi ngược ra sa mạc để trồng cây cotton. Lòng biển cạn có một chu vi bằng với diện tích nước Ải Nhĩ Lan đang nhả ra bụi muối và hóa chất độc hại bay theo gió gây ra các bệnh hiểm nghèo cho cư dân quanh vùng. Hàng ngàn tấn muối bị gió thổi cuốn lên và đổ ập lên nhà cửa, vườn tược và thành phố xa hàng vạn dặm. Sự ngông cuồng của những chính phủ có uy quyền tuyệt đối không ngừng lại ở đó. Chánh phủ Bắc Kinh giờ lúc này đang tiến hành việc đắp đập sông Tráng Giang (Dương Tử) ở Hoa Nam mặc dù bị quốc tế và nhân dân Trung Hoa phản đối. Trong quá trình xây đập Dương tử, một vùng đất to lớn trong đó có thành Bạch Đế nơi Lưu Bị chết và miếu thờ Trương Phi đời Tam Quốc sẽ bị chìm xuống lòng nước. Hơn 50 triệu người sẽ mất nhà cửa và cơ sở làm ăn. Sức nặng của lượng nước khổng lồ sẽ trở thành tử thần lấy đi sinh mạng hàng triệu người Hoa Nam và rất có thể sẽ ảnh hưởng tới Bắc Việt nếu có động đất làm vỡ đập nước vĩ đại này. Cũng như Vạn Lý Trường Thành của bạo chúa Tần Thủy Hoàng xưa không ngăn được quân Mông Cổ, đập nước sông Trường Giang của Giang Trạch Dân sẽ không làm cho dân tộc Trung Hoa văn minh hơn.

Hiện nay vấn đề tranh thủ để xử dụng nước sông giữa các quốc gia ngày càng trở nên kịch liệt. Trên

thế giới có 261 con sông chảy qua địa phận nhiều quốc gia láng giềng. Đại đa số những trường hợp này không hề có một hiệp ước liên quốc gia để giải quyết ổn thỏa vấn đề khai thác nguồn nước. Một thí dụ điển hình là giòng sông Cửu Long hay còn được quốc tế gọi là Mekong. Sông Mekong bắt nguồn từ rặng núi hùng vĩ Hy Mã Lạp Sơn quanh năm tuyết phủ của Tây Tạng. Sông Mekong từ nhiều ngàn năm đã chảy xuyên qua biết bao núi rừng, dài 4200 km đi qua Trung Quốc, Miến Điện, Thái Lan, Lào, Cao Miên và cuối cùng chảy ra biển Đông bằng 9 cửa biển của miền Nam Việt Nam. Vào mùa mưa sông Mekong bồi đắp cho ruộng đồng phì nhiêu. Qua nhiều thế kỷ nông gia và ngư phủ đã đời này qua đời nọ gắn liền cuộc sống của mình với giòng sông với đầy đục nước phù sa. Từ năm 1975 đến nay đã có trên 200 đập nước lớn nhỏ đang được nhiều quốc gia xây dựng chặn những nhánh sông Mekong để tìm nguồn thủy điện. Điển hình là đập Pak Mun của Thái Lan được World Bank tài trợ. Trong quá trình xây dựng đập này có 53 ngôi làng bị phá hủy, ảnh hưởng trực tiếp đến 5000 gia đình cư dân. Sau khi hoàn tất thì than ôi, lượng điện chỉ đủ cho một khu phố chợ mà thôi.

Vai trò của đập thủy điện khác với vai trò của hồ chứa nước để uống (như thường thấy tại nước Úc) là đập thủy điện lúc nào cũng đầy để có sức tạo điện. Khi mùa lũ, vì sợ